

מסורת הש"ס

(א) וכלים פ"ב מ"ב, (ב) נדה נח: ע"ש, (ג) חמוספתא דלמי ב"מ רפ"ט, (ד) [לעיל מב:], (ס) לקמן סה, (ו) [מבז הכ"י סי' מג סוף ד"ה ועל מ"ש רבינו ואפי' נחתך וכו' ואפשר דלא הו גריס אלא ליטא קמא בלבד כמו בטוסמי דידן דלית בזה ליטא במרז עב"ל], (ז) [לעיל מב:], (ח) [ג"ל עד], (ט) [שמעני פרשה ז], (י) [גברים יד], (יא) [גבון בשברים הפחוסים כו' כ"ל מהר"מ], (יב) [דף קכד:], (יג) [ג' חורה], (יד) [שם נט:], (טו) [שם כז:], (טז) [ג"ל ו' שעות], (יז) [נתי' מוס' ברכות כו: ד"ה איבעיא להו],

ג'יון הש"ס

נב' כל שיעורי הבמים וכו'. עין לעיל מו' ע"א מוס' ד"ה עד: תוס' ד"ה שיעורין וכו' דע"י יחוד ס"יד: עין לקמן דף עב ע"כ מוס' ד"ה בשעת:

הגהות הב"ח

(א) תוס' ד"ה שיעורין וכו' מללסה ראשונה ואי יחדו מה לי ג"ל ומיתא ועוד נמחק:

מוסף רש"י

אבל ניקב טריפה. ולקמן מפרש ניקב בעליונו מקום שהיא עבה, אצל בקולשיה כשרה [וע"י חוב]. חותך מעובר בשמיעה. והניח החמירה בתוסה, מותר באכילה. בשחיטתה, כדילף בגמרא מכל צבהמה תאכלו [קמון סח.], מן הטחול ומן הכליות. של צבהמה עמא, אסור באכילה. ואע"פ שהניחו צבהמה לא הותר בשחיטתה, להכי נקט טחול וכליות משום דמידוי דלא מיערפא הוא (שם).

עד לוג. שיעור זה ניתן לשצרי כלים שלא היה תחלתן אלא עד לוג דאם היה תחלתן יותר מלוג אזהוי שיעור שצריז צרביעית הלוג כדלקמן: **מלוג עד סאה**. כלי שהיה תחלתו יותר מלוג כגון שנים או שלשה לוגין או יותר ^(א) על סאה שיעור שצריז צרביעית הלוג:

סאה כלמעלה. ושיעור שצריז צחזי לוג כדלקמן: **סאסים כלמעלה**.

ושיעור שצריז צתורת כהניסי) ובמסכת כלים (פ"ב מ"ב) בלוג שלם: **והסניא לוג כלמטה כו'**. אלאמא צכוליה עד ועד ככלל: **הסם לחומרא**. משום הכי אמרינן צהו עד ועד ככלל דאולינן לחומרא דמטמינן לשצרים צשיעור וזוטא אצל כסלע וכאיכר דרצ נחמן אי הוה אמרינן צהו עד ועד ככלל הוי קולא לאכצורה ואשמועינן רצ נחמן דכל היכא דקתני עד זיל ציה לחומרא ואי עד ועד ככלל קולא היא אימא עד ולא עד ככלל: **כל שיעורים של חכמים להחמיר**. אי מלומנס חומרא הוא שערינהו צמלומנס ואי מלומנס קולא שערינהו צשוק: **חוז מנגרים של כסמים**. שגנינו צנדה (דף נח:): **דהרואה כחם של דם צצגדה כגרים טמא דמספקין לה צדס נדה אע"ג דכי משערת ליה צמלומנס חומרא הוי לא הויא טמאה אלא ציותר מכגרים אצל כגרים עצמו מחזקין ליה צדס מאכולת והיינו להקל דאע"ג דכגרים שעורו צעינן כגרים ועוד והכי מניא צהרואה כחםשם נח:)** וטעמא משום

צכתמים עצמן דרצנן דמדאורייתא עד דחזיא מגופה צדכתיצ (ויקרא טו) דס יהיה זוצה צצברה: **דיקא נמי**. דהא דקתני לוג כלמטה הסחירה מלומנס משום חומרא הוא ולאז דנימא נמי צמקום קולא עד ועד ככלל: **דקתני עלה דההיא**. דחבל היוצא חמשה טפחים כלמעלה טמא דעד דקתני עד חמשה טהור ולא עד ככלל: **עשרה כלמטה**. דהאי עד דקתני ועד עשרה טמא ועד ככלל קאמר אלאמא צתר חומרא אזיל: **חותך מעובר**. צצמעי צהמהה ולא יאא מתוכה: **מוטר**. סאצר באכילה ויתר צשחיטתה כעובר עצמו וטעמא מפרש צבהמה המקשה [לקמן סט.]) מכל צבהמה תאכלו': **מן העטול ומן הכליות**. של צבהמה אס נחתך מהם אף על פי שלא הויא צחתיכה מתוכה אסור באכילה משום אצר מן החי והתם קא יליף טעמא מאותה תאכלו' שלמה ולא חסרה כלומר כשהיא שלמה הוא דקאמינא לך כל צבהמה תאכלו להחיר דצר אחר צצגופה אצל כשהיא חסרה דהנמלא צתוכה מחסרונה הוא לא שרינא לך כל צבהמה דהיינו הנמלא צה. ומכל מקום שמעינן מינה דהיא עצמה שריא אף על צב דנחתך מן הטחול ואין חיתוך בלא נקב דכל נקב משום חיתוך הוא: **הוא הדין צבהמה נמי אסירא**. דחמיר ניקב ונחתך מניטל לגמרי שעל ידי הנקב הוא הולך ומוסיף מכאז והחולי רצ צגופה: **אידי דסנא ירשא מותר**. צחתיכה עצמה דראיטריך לאשמועינן דלאז אצר מן החי הוא תנא איסורא דסיפא נמי צחתיכה: **לקסה צבוליא**. כגון מליא מוגלא: **צבוליא אחס**. וכ"ש צשחיתן: למקום

צה יחוד והא דתנן צמסכת כלים פרק י"ג (מ"ה) מחט שניטל ^(א) חודה או עוקצה טהורה ואם התקניה למיתוח טמאה לאו יחוד צעלמא קאמר אלא שעשה שום חיתוך אצל היכא דהוי מנא לענין טומאה ע"י יחוד לענין צבת לא תקנו יחוד וכן משמע התם צבהיא דתרנגמא אציי אליצא דרצא צבולמי דוימנין דמימליך עלייהו ומשוי להו מנא משמע דאע"ג דטהורה היא דאכתי לא מימליך עליה אפילו הכי מותר לטלטלה הואיל וראויה להיות כלי ע"י יחוד ומיהו קשה מההיא דלמר צפרק צמה אשה יוצאה (שבת דף נח:): העושה זגין למכתשת ולעריסה ולמטפתחת מיתוקות יש להם עינצל טמאים אין להם עינצל טהורים נטלו עינצליהן עדיין טומאתן עליהם ומפרש ^(ב) ר' יוסי צר' חנינא הואיל וראוי להקישו ע"ג כלי חרס רצי יוחנן אמר הואיל וראוי לגמוע צו מים לחיתוק אלאמא צבראויות צעלמא בלא יחוד מקבל טומאה אע"פ שלא יחדו לגמוע דעל כרחק בלא יחדו מיירי מדפליג עלה ר' יוסי צר' חנינא ולא מטמא משום גימוע דבעינן מעין מלאכה ראשונה ^(ב) ועוד אי יחדו מה לי לא היה לו עינצל מעולם מה לי היה לו עינצל וניטל ועוד מדפריך עליה ורצי יוחנן לא צעי מעין מלאכה ראשונה והא תניא יכול כפה סאה וישצ עליה כו' וא"ר אלעזר אומרם צמדרכות עמוד ונעשה מלאכתנו ואין אומרם צבטמא מת עמוד ונעשה מלאכתנו ורצי יוחנן אמר אף אומר צבטמא מת עמוד ונעשה מלאכתנו וההיא ע"כ בלא יחוד דומיא דכפה סאה וישצ עליה דאיירי כשלא יחדו לישיצה דממעט ליה מדכתיצ אשר ישצ עליו הוצ מי שמיחד לישיצה יאא זה שאומרין לו עמוד ונעשה מלאכתנו וי"ל דשאני גצי זגין דכיון שגם הדיוט יכול להחזיר העינצל דקדאמר התם אית לן למימר דחשיב כלי ע"י דצר מועט שעדיין ראוי לגמוע קודם חזרת עינצל ואפילו בלא יחדו ולמ"ד הואיל וראוי להקישו על גבי כלי חרס ויחא ממה נפשך אי צעלמא צעי מעין מלאכה ראשונה הכא נמי לא מהני לגמוע מים דהיינו מלאכה אחרת ואפילו את"ל דצעלמא טמא בלא יחוד הכא שעומד למלאכה ראשונה ע"י חזרת העינצל אי לא דראוי להקישו לא הוי טמא ולא סגי ליה צגימוע מים דהוי כמו עמוד ונעשה מלאכתנו: **הרתם לחומרא**. השתא חוזר צו מכל מה שמירץ והוי כמו אלא:

כל שיעוריו חכמים להחמיר. וא"ת צפרק תפלת השחר (ברכות דף כו.) דקאמר רצי יהודה עד ד' שעות וצעי צגמרא ^(א) אי עד ועד ככלל אי לא עד ועד ככלל ופשיט דעד ככלל דומיא דההיא דקאמר רצי יהודה גצי תפלת המוספים עד ח ^(א) ו' שעות דהוי עד ועד ככלל כדמוכח התם והיינו קולא שיכול להמתין ולהתפלל עד סוף ארבע וי"ל דאיכא נמי חומרא דלא אמרינן עצר זמנו וחייב עדיין להתפלל כל שעה רביעית וא"ת והיכי פשיט ליה דעד ארבע שעות מתפלת המוספין דלמא האי עד ועד ככלל והאי עד ולא עד ככלל דקדאמר הכא גצי ההיא דחבל היוצא מן המטה דחמשה כלמעלה ועשרה כלמטה וי"ל דשאני הכא דשניהם שוים דתרווייהו לחומרא ^(א):

אלו טרפות פרק שלישי חולין

נה.

שיעורין בכדי סיכת קמן ועד ^(א)אזל אס היה תחלתן יותר מלוג צעינן שיעור גדול לשצרים יותר מכדי סיכת קטן ואפילו יחדו צטלה דעמו אצל כל אדם ואין יחדו יחוד דאין דרך ליחד שצרים הצאים מכלי גדול לצורך סיכת קטן וכן נראה ^(ב)דע"י יחוד מיירי הכא דהיאך יקצלו שצרים טומאה אס לא ע"י יחוד הא אמרינן צסוף המצניע (שבת זא:): דכלי חרס צניקצ כמוציא זית טהור מלקבל צו זיתים ועדיין כלי הוא לקבל צו רמוזים ושם פירש צקונטרס כלומר טהור הוא מלקבל טומאה עוד משום סתם כלי חרס צשיעורו צזיתים וגם אס היתה עליו טומאה נטהר ועדיין כלי הוא לקבל צו רמוזים שאם יחדו שצו לרמוזים מקבל טומאה מכאן ולהצא או אס מתחלה היה מיוחד לרמוזים לא נטהר אלאמא צעינן יחוד וא"ת דתנא צתוספתא דכלים צשלמי פרק מחט וצצעת שולי המחצין ושולי הפחתין וקרקרות הכלים ודופנותיהם [מלאחוריהן] אין ממלאין צהן ואין מקדשין צהן ואין מוין מהן וכו' שפן ועשה מהן כלים מקצלין טומאה מכאן ולהצא דצרי ר' מאיר וחס"א כל כלי חרס שטהר שעה אחת שצז אין לו טומאה לעולם ואי צעינן יחוד לקבל צו רמוזים כשניקצ כמוציא זית הא מיד כשניקצ נטהר וכשיחדו לרמוזים אחר כך אין יקבל טומאה מכאן ולהצא אצל אי לא צעינן יחוד אמי שפיר דלא נטהר כל זמן שהוא ראוי למקום

לרמוזים וי"ל דההיא דתוספתא מיירי צדלא חזי על ידי יחוד בלי חיתוך ^(א) ולהצי צשצרים הפחותין מכשיעור המפורש כאן צששמעין דממתת גריעותא לא מהני יחוד אצל היכא דלא צעי חיתוך דאין מחוסר אלא יחוד לא אמרן דכיון שטייה שצז לא יקבל טומאה לעולם והא דתנן צמסכת כלים (פ"ה מ"ח) חתכו חוליות פחות מארצעה טפחים טהור מירחו צטיט מקבל טומאה משיסיקינו לאפות צו סופגין ^(א) משמע דלמא ציה טומאה ע"י תקון שאני התם דחשיב כלי גמור ע"י שנעשה אחר כך שלם כמתחילה ע"י תקון אצל שצרים קטנים אין נחשבים להיות עוד כלים ע"י שום תקון וא"ת לפי מה שפירש דלא מהני ראויות לשצרים לקבל טומאה עד שיחד הא צפרק כל ספגים (שבת דף קד:): פליגי ר"מ ור' יהודה צכלי שנצצר צצבת וראוי למלאכה אחרת לענין טלטול דר' יהודה אוסר לטלטל משום נולד ור"מ שרי דלית ליה נולד אצל כ"ע מודו שאס נצצר מערב צבת דלא הוי נולד ושרי לטלטולי צצבת הואיל וראוי למלאכה אחרת אלאמא מנא הוא לענין צבת ואס כן לענין טומאה נמי מנא הוא כדאמר רצא צפרק כל הכלים (שם דף קג.) גצי מחט של יד מדלענין טומאה לאו מנא הוא לענין צבת נמי לאו מנא הוא ועוד מוכח התם ^(א) דלא צעינן יחוד לענין צבת גצי רצא דליתווס מסיאיה צטינא ואחא שמעיה וסקל חספא וקא מכפר ליה ומפרש טעמא משום דאילו הוה צצחזר חזי לאיכסויי ציה מנא וי"ל דלעולם צעינן יחוד לענין טומאה והא דקאמר רצא מדלענין טומאה לאו מנא הוא היינו אפילו ע"י יחוד דכיון דניטל ^(א) חודה או עוקצה לא מהני

יחוד לענין צבת לא תקנו יחוד וכן משמע התם צבהיא דתרנגמא אציי אליצא דרצא צבולמי דוימנין דמימליך עלייהו ומשוי להו מנא משמע דאע"ג דטהורה היא דאכתי לא מימליך עליה אפילו הכי מותר לטלטלה הואיל וראויה להיות כלי ע"י יחוד ומיהו קשה מההיא דלמר צפרק צמה אשה יוצאה (שבת דף נח:): העושה זגין למכתשת ולעריסה ולמטפתחת מיתוקות יש להם עינצל טמאים אין להם עינצל טהורים נטלו עינצליהן עדיין טומאתן עליהם ומפרש ^(ב) ר' יוסי צר' חנינא הואיל וראוי להקישו ע"ג כלי חרס רצי יוחנן אמר הואיל וראוי לגמוע צו מים לחיתוק אלאמא צבראויות צעלמא בלא יחוד מקבל טומאה אע"פ שלא יחדו לגמוע דעל כרחק בלא יחדו מיירי מדפליג עלה ר' יוסי צר' חנינא ולא מטמא משום גימוע דבעינן מעין מלאכה ראשונה ^(ב) ועוד אי יחדו מה לי לא היה לו עינצל מעולם מה לי היה לו עינצל וניטל ועוד מדפריך עליה ורצי יוחנן לא צעי מעין מלאכה ראשונה והא תניא יכול כפה סאה וישצ עליה כו' וא"ר אלעזר אומרם צמדרכות עמוד ונעשה מלאכתנו ואין אומרם צבטמא מת עמוד ונעשה מלאכתנו ורצי יוחנן אמר אף אומר צבטמא מת עמוד ונעשה מלאכתנו וההיא ע"כ בלא יחוד דומיא דכפה סאה וישצ עליה דאיירי כשלא יחדו לישיצה דממעט ליה מדכתיצ אשר ישצ עליו הוצ מי שמיחד לישיצה יאא זה שאומרין לו עמוד ונעשה מלאכתנו וי"ל דשאני גצי זגין דכיון שגם הדיוט יכול להחזיר העינצל דקדאמר התם אית לן למימר דחשיב כלי ע"י דצר מועט שעדיין ראוי לגמוע קודם חזרת עינצל ואפילו בלא יחדו ולמ"ד הואיל וראוי להקישו על גבי כלי חרס ויחא ממה נפשך אי צעלמא צעי מעין מלאכה ראשונה הכא נמי לא מהני לגמוע מים דהיינו מלאכה אחרת ואפילו את"ל דצעלמא טמא בלא יחוד הכא שעומד למלאכה ראשונה ע"י חזרת העינצל אי לא דראוי להקישו לא הוי טמא ולא סגי ליה צגימוע מים דהוי כמו עמוד ונעשה מלאכתנו: **הרתם לחומרא**. השתא חוזר צו מכל מה שמירץ והוי כמו אלא:

כל שיעוריו חכמים להחמיר. וא"ת צפרק תפלת השחר (ברכות דף כו.) דקאמר רצי יהודה עד ד' שעות וצעי צגמרא ^(א) אי עד ועד ככלל אי לא עד ועד ככלל ופשיט דעד ככלל דומיא דההיא דקאמר רצי יהודה גצי תפלת המוספים עד ח ^(א) ו' שעות דהוי עד ועד ככלל כדמוכח התם והיינו קולא שיכול להמתין ולהתפלל עד סוף ארבע וי"ל דאיכא נמי חומרא דלא אמרינן עצר זמנו וחייב עדיין להתפלל כל שעה רביעית וא"ת והיכי פשיט ליה דעד ארבע שעות מתפלת המוספין דלמא האי עד ועד ככלל והאי עד ולא עד ככלל דקדאמר הכא גצי ההיא דחבל היוצא מן המטה דחמשה כלמעלה ועשרה כלמטה וי"ל דשאני הכא דשניהם שוים דתרווייהו לחומרא ^(א):

והרי

עין משפט ונר מצוה

רג א ב מיי פ"ח מה'ל שחיטה הלכה כו סמג עשין סג טו"ש"ע יו"ד סי' מד סעי' ב:

שיטה מקובצת

אל דאם היה תחלתן יותר מלוג בעינן שיעור גדול יותר לשבירו יותר מכדי סיכת קטן מלוג ועד סאה כן נמצא בס"י: [ס מותר אותו אבר באכילה ויתר: ג לאפות בו סופגין דמשמע: ד] גבי תפלת המוספין עד שבע שעות:

רבינו גרשום

עד לוג כו' אם היה טמא אפי' החזיק לוג עד שלא נשבר ועכשיו מחזיק בכדי סיכת קטן טמא: מאי לאו לוג כלמטה כלומר אפי' החזיק לוג קודם שנשבר שעורו בכדי סיכת קטן השבר וטמא ושר"מ עד ועד ככלל. לא לוג כלמעלה כלומר אם החזיק לוג עד שלא נשבר כמחזיק יותר מלוג ואינו טמא השבר בכדי סיכת קטן: מלוג ועד סאה ברביעית. כלומר אפי' החזיק סאה קודם שנשבר ידיו השבר ברביעית ואם מחזיק ברביעית טמא עדדין חשוב: (כלומר) מאי לאו סאה כלמטה. כלומר כפחות מסאה ושר"מ עד ועד ככלל: לא סאה כלמעלה. כלומר דאם מחזיק סאה לא ידיו לשבר ברביעית דאי אינו מחזיק יותר מרביעית אינו טמא: מסאה ועד סאתים בחצי לוג. כלומר דאפי' מחזיק סאתים עד שלא נשבר ונשטא והשבר מחזיק חצי לוג חשוב כלי וטמא מאי לאו סאתים כלמטה דאפי' מחזיק סאתים כפחות לטבר בחצי לוג ידיו ולא עד ככלל. והתניא לוג כלמטה כו' כלומר ושר"מ עד ועד ככלל: אהל ההוא [לחומרא] אבל אי אמרינן כסלע כפחות מכסלע כאסיר (יותר) כפחות מכאסיר וזו לקולא לפיכך אמרינן כסלע יותר מכסלע כו': חזן מכגרים של כתמים להקל כלומר דאמרינן אם ראתה כתם כגרים כפחות מכגרים דאם אינה רואה יותר מכגרים אינה טמאה: הניא נמי הכי כלומר דלחומרא חמשה כלמעלה כלומר דפחות מחמשה טהור ולא אמרינן חמשה כלמטה אלא כלמעלה וטמא עשרה כלמטה. כלומר הא בהמה גופה שריא כלומר [תא] הכא דחותך מן הטחול ומן הכליות דדמי לניקב וקאמרינן דבהמה כשרה. וכיצד אמרת ניקב טרפה: במקום חרץ עד הלובן: לית הילכתא כרב עורא דאמר ניקב טחול טריפה: